

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3394/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.750/2022/2. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Karsai Dániel Ügyvédi Iroda által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.044/2021/17. számú végzésével, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.132/2022/7. számú végzésével, valamint a Kúria Pfv.IV.20.750/2022/2. számú végzésével szemben.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott döntés a következő.
- [3] A Kúria 2022. szeptember 14-én meghozott Pfv.IV.20.750/2022/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét megtagadta, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.132/2022/7. számú – védjegybejelentés tárgyában hozott – jogerős végzésének hatályon kívül helyezését, továbbá a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.044/2021/17. számú végzésének megváltoztatását kérte.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy előzménye a következő.
- [5] Az indítványozó egy reklámügynökségi tevékenységgel és grafikai tervezéssel foglalkozó gazdasági társaság. Az indítványozó egy magyarországi párt számára 2014 óta különböző feladatokat látott el, az együttműködés során kizárólag egy írásbeli ún. „ügynökségi szerződés” jött létre a felek között (a 2014. február 17-től 2014. április 4-ig tartó időszak vonatkozásában).
- [6] Az együttműködés keretében az indítványozó tervezte a párt pártlogóját (alvállalkozó bevonásával), majd ezen pártlogó vonatkozásában az iratokból kitűnően hozzájárult a párt által történő védjegybejelentéshez.
- [7] A pártlogó tervezését követően indítványozó – a párt 2015. május 11-ei felkérése alapján – elkészítette a pártlogó módosított formáját és azt 2015. május 14-én email útján megküldte a párt számára, azonban írásbeli szerződés nem került megkötésre. Az alkotmányjogi panaszt megelőző eljárások tárgya ezen megjelölés (külön) védjeggyel történő bejegyezhetősége. (Az indítványozó és a párt között azonos időpontban, valamint 2018 októberében összesen még két hasonló feladatvégzés teljesült.)
- [8] A párt 2019. január 21-én kérte az említett, a pártlogót módosító tartalmazó ábrás megjelölés lajstromozását a Nizzai Megállapodás 35., 41. és 45. osztályba tartozó – többek között reklám célú, kongresszus szervezési és online közösségi – szolgáltatások vonatkozásában.
- [9] Az indítványozó 2019. december 20-án felszólalást nyújtott be a megjelölés lajstromozásával szemben, hivatkozva a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.) 5. § (1) bekezdés b) pontjában rögzített szerzői jogára.
- [10] A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) 2020. június 25-én meghozott M1900178/17. számú határozatával – a felszólalást alaposnak találva – a védjegybejelentést elutasította. A Hivatal szerint a megjelölés szerzői mű, a megjelölés grafikai kialakítását az indítványozó alkotta meg. A Hivatal megállapította továbbá, hogy a bejelentett megjelölés attól függetlenül tekintendő szerzői műnek, hogy az egy a felszólaló által korábban megalkotott mű módosításával keletkezett, melynek szerzői jogait már átruházta a pártra. A Hivatal szerint szerződés hiányában az ahhoz kapcsolódó szerzői jogok nem kerültek átruházásra.
- [11] 1.2. A határozat ellen a párt megváltoztatás iránti kérelmet nyújtott be, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a bejelentett megjelölés védjegyként történő lajstromozását, másodlagosan a Hivatal határozatának hatályon kívül helyezését és új eljárásra kötelezését kérte. A párt szerint a Hivatal alaptalanul és bizonyítékok nélkül állapította meg, hogy a bejelentés tárgya szerzői jogi védelemben részesítendő mű, ennek eldöntése

szakértői kérdés. Az indítványozó a párt leírásának megfelelően készítette el a megjelölést, a kért szövegrészt csak hozzá kellett szerkesztenie a már korábban, ugyancsak a párt által kitalált logóhoz. A felek között a korábbi szerződés szerint a felhasználási jogok átruházásra kerültek, a megjelöléseket évek óta használja, amellyel szemben az indítványozó nem emelt kifogást.

- [12] Az indítványozó ellenkérelme szerint a pártnak okszerűen kellett arra számítania, hogy minden további megrendelés alapján elkészült anyag – az ügynökségi szerződéshez hasonlóan – a korábbiakkal azonos jogi státusszal bíró szerzői mű figyelemmel arra, hogy az ügynökségi szerződés alapján készült kreatív anyagok kifejezetten reklám céljára készített szerzői jogi művek. Bár a megjelölés elkészítéséhez kapott instrukciókat, azt a párt maga nem volt képes megalkotni.
- [13] A Fővárosi Törvényszék 2020. október 29-én meghozott 1.Pk.22.119/2020/10. számú végzésével a Hivatal M1900178/17. számú határozatát megváltoztatta, és elrendelte az ábrás megjelölés lajstromozását. A bíróság szerint a Hivatal tévedett, amikor az indítványozó állítását elfogadva, szakértői vélemény nélkül foglalt állást abban a kérdésben, hogy a bejelentés tárgya az indítványozót illető szerzői jogi alkotás.
- [14] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2021. március 16-én meghozott 8.Pkf.25.041/2021/3. számú határozatával az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte eljárási szabálysértés miatt, előírva számára, hogy folytasson le az új eljárás keretében szakértői bizonyítást, mivel az indítványozó csak ennek útján tudja bizonyítani, hogy műve szerzői jogi oltalom alatt áll és így alappal léphet fel a lajstromozással szemben a Vt. 5. § (1) bekezdés *b*) pontjára hivatkozással.
- [15] A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.044/2021/17. számú 2021. december 9-én meghozott végzésével a Hivatal M1900178/17. számú határozatát megváltoztatta, és elrendelte az ábrás megjelölés lajstromozását.
- [16] A törvényszék a megismételt eljárásban lefolytatta a szakértői bizonyítást. A szakvélemény szerint a módosított – így jelen ügy tárgyát is adó – pártlogó teljes egészében tartalmazza a 2014-ben készült pártlogót, ahhoz hasonlóan szerzői műnek minősül, ugyanakkor nem tekinthető sem újnak, sem átdolgozásnak, hanem csupán a pártlogó többszörözésének. A törvényszék elfogadta azon szakértői megállapítást, miszerint az ügy tárgyát képező megjelölés a 2014-ben készített pártlogó többszörözött példánya, osztja annak jogi sorsát. A törvényszék rögzítette, hogy az eljárásban az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy a bejelentéshez képest korábbi szerzői, szerzői joghoz kapcsolódó joga áll fenn, ami a lajstromozás akadálya.
- [17] A törvényszék szerint a párt és az indítványozó nem vitatták, hogy a 2014-ben készített pártlogóra nézve létrejött közöttük egy szerződés 2014-ben, amelynek – mint a felszólalás során becsatolt bizonyítéknak – a törvényszék jelentőséget tulajdonított abból a szempontból, hogy az határozta meg a felek együttműködési kereteit, amely gyakorlatiá vált közöttük.
- [18] A törvényszék szerint a felek 2014-ben reklám célú felhasználásról állapodtak meg, amely ezen belül korlátlan jogokat biztosított a pártnak, ideértve a logók módosított változatainak felhasználását is. Ez egyértelműen következett az ügynökségi szerződésnek a gyakorlatba átment azon rendelkezéséből, hogy a felhasználás korlátozásmentessége a grafika módosításának a lehetőségét is magában foglalta. A törvényszék szerint nem volt vitatott, hogy az indítványozó később közreműködött a pártlogó védjegybejelentése során. Ezt az indítványozó is hozzájárulásnak tekintette, de csak egyszerinek és csak a pártlogóra vonatkozóan. Ezzel szemben a törvényszék szerint ez az engedély azt jelentette, hogy a párt a pártlogó – annak átdolgozásnak nem minősülő többszörözött változatai – kereskedelmi, gazdasági célú felhasználására (védjegyztetésére) is jogosulttá vált. A törvényszék szerint ez a szóbeli szerződés is – a felek gyakorlatának megfelelően – teljesedésbe ment, az indítványozó díjigényt sem ekkor, sem 2019-ig nem érvényesített, erre nézve számlát nem csatolt. A végzés szerint a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 42. § (3) bekezdésének alkalmazásának indokoltsága nem merült fel, a felek megállapodásának tartalmi elemei megállapíthatóak voltak.
- [19] A törvényszék szerint a párt következőképpen a reklámozás céljára rendelt mű (pártlogó) esetében 2014-ben megszerezte a vagyoni jogokat átruházással, majd 2015-ben, a más célra történő felhasználás körében jogosulttá vált a mű és annak többszörözött példányai vonatkozásában védjegy bejelentésre, az indítványozó szerzői vagyoni jogai vagy ahhoz hasonló egyéb jogai a párt részéről nem sérülhettek.
- [20] Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a törvényszék végzésével szemben, amelyben vitatta, hogy a pártlogó elkészültekor szerződéssel átruházta volna annak vagyoni jogait a pártra. Álláspontja szerint az ügynökségi szerződés nem a pártlogó elkészítésére vonatkozott, hanem a választási kampány anyagainak tervezésére, a pártlogó a szerződés megszűnését követően jött létre. Az indítványozó szerint a törvényszék helytelenül értékelte a csatolt emaileket, mert bár ügyleti szándékával egybeesett a pártlogó politikai tevékeny-

sége során történő felhasználása, de az csak erre vonatkozó engedélyként értékelhető. A vagyoni jogok átruházása a felhasználási engedéllynél jóval többet jelent. A csatolt bizonyítékokból viszont nem állapítható meg a felek megállapodásának pontos tartalma, a törvényszéknek pedig kétség esetén a szerző számára kedvezőbb értelmezést előíró Sztj. 42. § (3) bekezdését kellett volna figyelembe vennie. Vitatta továbbá, hogy közreműködött a pártlogó védjegybejelentése során, mert tevékenysége abban nyilvánult meg, hogy egy jogi képviselőhöz irányította a pártot azzal összefüggésben. Ezen egyszeri ráutaló magatartása sem értelmezhető kiterjesztően, a később módosított pártlogók vonatkozásában.

- [21] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2022. április 14-én meghozott 8.Pkf.25.132/2022/7. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Az ítéltábla szerint a fellebbezés nem alapos, továbbá egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival.
- [22] Az ítéltábla az elsőfokú bírósággal értett egyet abban, hogy az írásbeli ügynökségi szerződésből, a szerzótől származó nyilatkozatból és a csatolt emailekből a felek üzleti kapcsolatának 2019-ig fennálló gyakorlata, illetve annak tartalma megállapítható volt. Ennek lényege szerint szerződési nyilatkozataikat emailben rögzítették és a megrendelt mű megküldésével, illetve a díj kifizetésével a felek a szerződéseiket teljesítettnek tekintették. Eltérő gyakorlatra a felek az eljárás során nem hivatkoztak, a törvényszék okszerűen értékelte a felek korábban tett nyilatkozatait, amelyek e megállapítást erősítik meg. Az ítéltábla szerint e tekintetben helytállóan utalt a törvényszék a kérelmezett ellenkérelmében foglaltakra, amely szerint az indítványozónak, mint ügynökségnek az volt a gyakorlata, hogy a maga által elkészített grafikai anyagokat átengedte a megrendelőnek, a korlátlan felhasználási jogokat díjfizetés ellenében a megrendelő szerződéssel megszerezte. Az ítéltábla szerint ebből nem lehet alappal következtetni másra, mint arra, hogy a kérelmezett a pártlogó, mint reklámozás céljára megrendelt mű szerzői vagyoni jogait – a politikai természetű reklámozás során történő felhasználásra kiterjedő körben – átruházta a kérelmezőre. Tekintettel arra, hogy a módosított pártlogó nem vitásan nem tekinthető új szerzői műnek, ezért mindezen megállapítások az eljárás tárgyát is képező módosított pártlogóra is vonatkoztatható.
- [23] Az ítéltábla szerint ellentétben a fellebbezéssel, abból a nem vitás tényből, hogy az indítványozó egy alkalommal közreműködött a 2014-ben készített pártlogó védjegyzetelésében, az elsőfokú bíróság alappal következtetett arra, hogy ezzel az indítványozó a pártlogóra vonatkozó, a védjegy bejelentésére kiterjedő engedélyt adott a kérelmezőnek figyelemmel arra, hogy a módosított pártlogó a 2014-ben készített pártlogó átdolgozásnak nem minősülő többszörözött változata. Az ítéltábla szerint nincs észszerű ok következtetni arra, hogy a pártlogó védjegybejelentésére vonatkozó tevőleges hozzájárulás a módosított pártlogóra ne terjedne ki, ezért az eljárásban nem nyert bizonyítást, hogy a lajstromozásnak a szerzői jog megsértése miatt akadálya van.
- [24] Ezt követően az indítványozó felülvizsgálat engedélyezése iránti és felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúrián.
- [25] A jogerős végzés elleni felülvizsgálati kérelemben kérte a jogerős végzés hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását, a kérelmezőnek a Hivatal határozata megváltoztatása iránt előterjesztett kérelmének elutasítását. Továbbá kérte a felülvizsgálat engedélyezését is, elsősorban a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (3) bekezdésére hivatkozással. Az indítványozó a Kúria BH.2017.10.341. számon megjelent határozatára hivatkozott, amely szerint bár az Sztj. 45. § (1) bekezdésében előírt írásbeliség követelményének nem megfelelően szóban vagy ráutaló magatartással kötött felhasználási szerződés és a felhasználási engedély ilyen módon történő megszerzése érvénytelen, mégis, ha a felhasználás a felek akaratával egyezően ténylegesen megtörtént, az érvénytelen szerződés a határozathozatalig hatályossá nyilvánítható, és a felek jogviszonya az így hatályossá nyilvánított szerződés alapján ítélt meg.
- [26] Hivatkozása szerint a Kúria határozatában azt is rögzítette, hogy a fenti jogelv alkalmazása során is figyelemmel kell lenni a nyilatkozási elvet megelőző, az Sztj. 42. § (3) bekezdésében előírt, a szerző számára kedvezőbb értelmezés követelményére. Az adott ügyben a bíróságok a Kúria hivatkozott határozatában foglaltaktól eltérően figyelmen kívül hagyták a szerződés tartalmának megállapítása és értelmezése során az Sztj. 42. § (3) bekezdését, és a szerződést a tartalmával kapcsolatos bizonytalanságok ellenére a szerző számára kedvezőtlenebb módon értelmezték. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok a pártlogó védjegybejelentése során a ráutaló magatartásával adott felhasználási engedély terjedelmét is a Kúria határozatában foglaltakkal ellentétesen, az Sztj. 42. § (3) bekezdés figyelmen kívül hagyásával értelmezték és nem a szerző számára kedvezőbb értelmezést alkalmazták, miszerint a felhasználási engedély csak egyszeri védjegybejelentésre vonatkozott.
- [27] Az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezését másodlagosan a Pp. 409. § (2) bekezdés *b)* pontjára alapítva kérte. Jogkérdésként azt jelölte meg, hogy a szerzői műnek egy konkrét védjegybejelentés során való felhasz-

nálására ráutaló magatartással adott, tartalmában és terjedelmében pontosan írásban nem azonosított felhasználási engedély értelmezhető-e akként, hogy azzal a felhasználó a szerzői műnek bármilyen későbbi, további védjegybejelentés során történő felhasználásához is hozzájárult. Nézete szerint az adott ügyben felmerült jogkérdés a teljes hazai reklám- és grafikus szakmát érinti, ami megalapozza annak felülvizsgálatra okot adó társadalmi jelentőségét.

- [28] A Kúria 2022. szeptember 14-én meghozott Pfv.IV.20.750/2022/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.
- [29] A Kúria egyfelől megállapította, hogy a felülvizsgálat kizárt, mert a Pp. 408. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben.
- [30] A Kúria szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem megalapozott. A Kúria Polgári Kollégiumának a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 5. pontja szerint a Kúria a Pp. 409. § (3) bekezdés alapján a közzétett határozatától jogkérdésben eltérő jogerős ítélet miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-e után közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul.
- [31] A Kúria szerint az indítványozó tévesen hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálati kérelmével támadott jogerős végzés a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében hivatkozott kúriai határozattól jogkérdésben eltér, mivel a Kúria eltérő jogkérdést bírált el. A Kúria a határozatának indokolásában csak hivatkozott az Szjt. 42. § (3) bekezdésére, abban az összefüggésben, hogy az alaki okból semmis felhasználási szerződés érvénytelenségének kiküszöbölése során figyelemmel kell lenni az Szjt. azon rendelkezésére, amely szerint, ha a felhasználási szerződés tartalma értelmezésre szorul, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Az utóbbi jogszabályhelyhez azonban nem fűzött hozzá külön magyarázatot, még általánosítható jogértelmezést sem adott azzal kapcsolatban. A Pp. 409. § (3) bekezdése kifejezetten jogkérdésben való eltérés esetére teszi lehetővé a felülvizsgálatot, azonban a kérelmezett nem jog-, hanem mérlegelési kérdésben kifogásolta a bíróságok eljárását. A Kúria szerint – a PK vélemény 3. pontjában foglaltakra tekintettel – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján a Pp. 409. § (2) bekezdés *b)* pontjában foglalt követelmények sem teljesültek. A kérelmezett másodsorban a felvetett jogkérdés társadalmi jelentősége miatt tartotta indokoltnak a felülvizsgálat engedélyezését. A Kúria szerint az indítványozó érvelésével szemben az általa megfogalmazott jogkérdés társadalmi jelentősége nem számottevő, a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon nem érinti.
- [32] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a támadott döntések megsemmisítését.
- [33] Az indítványozó szerint az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlata alapján a szerzői jogok az alkotmányos és egyezményes tulajdonjog védelmét élvezik, ezért az eljáró bíróságoknak tekintettel kellett volna lenniük arra, hogy a nemperes eljárás során az indítványozó alkotmányos tulajdonjogának védelme forog kockán. Ezt a követelményt erősíti az Szjt. 42. § (3) bekezdésében foglalt elv is, mely szerint kétség esetén a szerzőre kedvezőbb értelmezést kell elfogadni a szerzői jogokkal kapcsolatos vitában. Indokai szerint mindez olyan kógens jogszabályi rendelkezés, amelyhez az eljáró bíróságok kötve voltak. Ugyanakkor ezen elvre a bíróságok egyáltalán nem voltak tekintettel akkor, amikor a konkrét jogszabályi rendelkezéssel ellentétesen nem követelték meg a jogvitában a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt kapott a pártlogó szerzőjétől, azaz indítványozótól a vagyoni jogok megszerzésére. Mindezt az eljáró bíróságok az indítványozó szerint pusztán ráutaló magatartása alapján állapították meg, így a bíróságok eljárása a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekhez képest alacsonyabb védelmi szintet állított fel a szerzőt megillető jogokkal szemben, ezáltal pedig megfosztották indítványozót az alkotmányos tulajdonjogi védelmet élvező szerzői jogaitól.
- [34] Az indítványozó az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlatára hivatkozással a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét is állította. Az indítványozó ezen alapjogi sérelme kapcsán is hivatkozott arra, hogy álláspontja szerint az eljáró bíróságok *contra legem* döntöttek, amikor nem követelték meg a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt szerzett indítványozótól az általa tervezett pártlogó feletti vagyoni jogok megszerzéséhez. Indokai szerint a bíróságok úgy helyezkedtek szembe a kógens jogszabályi rendelkezésekkel, hogy eljárá-

suknak valódi indokát nem adták, enélkül ugyanakkor önkényessé vált a bíróság eljárása és kiüresedett az alkotmányos tulajdonjoga.

- [35] Az indítványozó szerint sérült továbbá a bírósághoz forduláshoz való, illetve a fegyveregyenlőséghez való alapvető joga is. Az alapeljárásban a Fővárosi Ítéletábla kötelezte az elsőfokú bíróságot, hogy a megismételt eljárásban folytasson le szakértői bizonyítást arra nézve, hogy igazolható-e indítványozó szerzői jogának fennállta, illetve annak sérelme. Az indítványozó szerint a megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék formálisan ugyan lefolytatta a bizonyítási eljárást azonban annak értékelése során eloldotta magát a vonatkozó jogszabályi rendelkezésektől. Ennek következtében álláspontja szerint lényegében elzárta indítványozót attól, hogy bizonyítsa az eljárásban a szerzői jogát ért sérelem fennálltát. A párttól egyúttal nem követelte meg a terhére eső bizonyítást. Ezáltal felborult a felek közötti méltányos egyensúly az eljárásban, mindez pedig a teljes eljáráson végig vonuló tisztességtelenséghez vezetett, amely alaptörvény-ellenességet idézett elő.
- [36] Az indítványozó szerint sérült az indokolt bírósági döntéshez való alapvető joga is. Különösen fontos az érdemi indokolás megléte azon kérelmek sorsát elbíráló döntések esetében, amikor a fél beadványa döntő jelentőségű az eljárásban. Álláspontja szerint kifejezetten ilyen a felülvizsgálati kérelme, illetve az abban előadott befogadhatósági kérelem, ugyanis ezen beadvány alapján teremtődött volna meg a rendkívüli jogorvoslati út lehetősége. Emiatt a Kúriának a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó döntését olyan részletességgel kellett volna megindokolnia, hogy az alapján egyértelművé váljon, hogy milyen jogszabályok mentén, milyen konkrét okokból döntött a megtagadás mellett. Ezzel szemben a Kúria a Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pontjára alapozott befogadási kérelmet mindössze egy fél mondattal utasította el, amely mondatból álláspontja szerint nem derül ki, hogy miért nem tartja az indítványozó által elé tárt jogsértést különös társadalmi jelentőségűnek. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra is, hogy a Kúria végzésében foglalt elvi tartalom kötelező lesz a bíróságokra, miközben abból nem világlik ki, hogy mit tekint a Kúria a csekély jelentőség mércéjének.
- [37] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés egyfelől, hogy az alkotmányos tulajdonjog oltalmát élvező szellemi tulajdonjogától megfosztható-e a jogosult pusztán az eljáró bíróságok által vélt ráutaló magatartása alapján, másfelől szintén alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a kúriai felülvizsgálat esetében a felvetett jogkérdés különleges súlya, társadalmi jelentősége vizsgálata körében milyen mélységű vizsgálatot kell lefolytatnia a Kúriának ahhoz, hogy egy esetleges visszautasító döntés ne vonja el ab ovo az indítványozó bírósághoz való alkotmányos jogát.
- [38] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [39] 2.1. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2022. október 28-án vette át, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. december 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be jogi képviselő útján.
- [40] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság utal állandó gyakorlatára, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {vö. 3395/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [49]}. Az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre, érintettsége fennáll a támadott végzésekkel összefüggésben, a jogi képviselő meghatalmazását az indítványozó csatolta.
- [41] 2.2. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte kizárólag az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói végzéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont], valamint az Alaptörvény indítványozó szerint sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben megjelölte az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett bírói döntések álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. §

(1b) bekezdés b) és e) pont]. Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [42] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [43] 3.1. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti, hogy a Kúria végzésében nem indokolta részletesen, hogy miért nem tartja az indítványozó által elé tárt jogsértést különös társadalmi jelentőségűnek.
- [44] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán is azon gyakorlatát követi, miszerint a felülvizsgálat engedélyezése kapcsán a vonatkozó törvényi rendelkezésekben rögzített feltételek fennálltának, vagy fenn nem álltának megítélése a Kúria kizárólagos mérlegelésére bízott és hatáskörébe tartozó kérdés, amelynek felülbírlatára nem rendelkezik hatáskörrel {3169/2023. (IV. 6.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ennélfogva a Kúria támadott végzésével összefüggésben az indítványban foglaltak alapján érdemi vizsgálat lefolytatására nem volt lehetőség.
- [45] Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria indokolásában felhívta a PK vélemény 3. pontját, amely alapján a Kúria a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére figyelemmel a felülvizsgálatot különösen akkor engedélyezi, ha a jogkérdés a jogalanyok széles körét érinti. A végzés indokolása szerint az olyan jogkérdéseknek van társadalmi jelentősége, amelyek a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon érintik. Nagy társadalmi jelentősége lehet egy jogkérdésnek akkor is, ha a jogsértő gyakorlat fenntartása másokat is a jogsértő gyakorlat folytatására ösztönözhet. A Kúria ezt követően megállapította, hogy az indítványozó érvelésével szemben, az általa megfogalmazott jogkérdés társadalmi jelentősége nem tekinthető számottevőnek, a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon nem érinti. Következésképpen a Kúria végzésében számot adott a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemre vonatkozó álláspontjáról.
- [46] 3.2. Az indítványozó érvei szerint a bíróságok *contra legem* eljárása mind az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezte. Álláspontja szerint a bíróságok önkényesen és valódi indokolás nélkül helyezkedtek szembe a kógens jogszabályi rendelkezéssel, amikor nem követelték meg a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt kapott az indítványozótól, továbbá nem alkalmazták az Szjt. 42. § (3) bekezdését.
- [47] Az Alkotmánybíróság következetes – az indítvány által is hivatkozott – gyakorlata szerint a testület nem zárja ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezessen {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Erre vonatkozó megállapításának azonban csak kivételes esetben lehet helye, és a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a következő (egymást erősítő) feltételek együttes fennállása megállapítható.
- [48] Egyrészt a bíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta. Másrészt, ezzel párhuzamosan, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe. Harmadrészt, ha a bíróság döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapítja, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatálybaléptetésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezett {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [49] Az alkotmányjogi panasz azonban a következők szerint nem teljesíti a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat szerinti feltételeket, így e tekintetben nincs helye érdemi eljárás lefolytatásának.
- [50] Az ügy tárgyát képező megjelölés – a szakértői megállapítás és a támadott végzések alapján – a pártlogó többszörözött példánya (nem átdolgozás), osztja annak jogi sorsát. Az első- és másodfokú bíróságok a védjegy lajstromozása kapcsán erre tekintettel jutottak arra a megállapításra, hogy az indítványozó által – az iratokból is kitűnően elismert – a pártlogó védjegy bejelentése kapcsán adott hozzájárulása a felek ügyleti gyakorlatára

tekintettel (az indítványozó állításával ellentétben) a többszörözött műre is vonatkozik, ezért a védjegyjog nem sérti az indítványozó szerzői jogát.

- [51] Kétségtelen, hogy a védjegyjog bejelentésének akadályaként az indítványozó felszólalásában az írásbeli felhasználási szerződés hiányára hivatkozott. Kétségtelen, hogy az Szjt. 45. § (1) bekezdése szerint a felhasználási szerződést – az Szjt. eltérő rendelkezése hiányában – írásba kell foglalni, amely rendelkezés alkalmazandó a reklám céljára készült megjelölés vagyoni jogainak átruházására irányuló szerződésre is [Szjt. 55. § (1) bekezdése és 63. §-a].
- [52] Kétségtelen ugyanakkor, hogy az indítványozó fellebbezésében megjegyzi, miszerint az indítványozó más ügyfeleivel való viszonyától eltérően nem ragaszkodott a párttal fennálló együttműködés feltételeinek egyértelmű írásbeli rögzítéséhez. Kétségtelen továbbá és az indítványozó *contra legem* érve kapcsán nem figyelmen kívül hagyható, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében saját maga hivatkozik azon kúriai döntésre, amely szerint bár az Szjt. 45. § (1) bekezdésében előírt írásbeliség követelményének nem megfelelően szóban vagy ráutaló magatartással kötött felhasználási szerződés, és a felhasználási engedély ilyen módon történő megszerzése érvénytelen, mégis, ha a felhasználás a felek akaratával egyezően ténylegesen megtörtént, az érvénytelen szerződés a határozathozatalig hatályossá nyilvánítható, és a felek jogviszonya az így hatályossá nyilvánított szerződés alapján ítélt meg. Ezzel összefüggésben utalt továbbá a Ptk.-nak a szerződés alaki hibáinak való orvoslására vonatkozó szabályozására is, amelyet a fellebbezésében irányadónak tekintett a közte és a szerző közötti jogviszonyban.
- [53] Az indítványozó szerint a bíróságok továbbá *contra legem* figyelmen kívül hagyták az Szjt. 42. § (3) bekezdését, miszerint ha a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A törvényszék ugyanakkor indokát adta a védjegy lajstromozását lehetővé tevő döntésének, továbbá annak is, hogy az Szjt. 42. § (3) bekezdésének alkalmazását miért nem tartotta szükségesnek. Az ítélet tábla pedig egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival.
- [54] A felek közötti akarat terjedelmének feltárása és megállapítása a bíróság feladata. Ezen akarat megléte, mibenléte tárgyában bizonyításnak lehet, illetve van helye. A kifogásolt ügyben ez volt a vita tárgya, ezen vitát eldöntő végzések tartalmát tartja saját álláspontja szerint az indítványozó vitathatónak, illetve sérelmesnek. Mindez ugyanakkor értelemszerűen bizonyítás felvételét igénylő kérdés, nem pedig alkotmányossági. Az Alkotmánybíróság eljárása pedig nem a rendes bíróságok párhuzamosságát, többszörözését célozza.
- [55] 3.3. Az indítványozó felvetése szerint alkotmányjogi jelentőségű kérdés lehet, hogy a jogosult megfosztható-e tulajdonától az eljáró bíróság által a jogosult ráutaló magatartása alapján, nyomán hozott ténybeli, illetve jogi következtetése eredményeként. Ez valójában a bíróság bizonyítási és annak alapján elvégzett mérlegelő tevékenységét célzó (tartalmú) felvetés, nem a tulajdontól való önkényes megfosztás kérdése.
- [56] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk címén is valójában nem tulajdonosi sérelmet kifogásol, hanem az eljáró bíróságok e körben, az eljárás során folytatott bizonyításának mikéntjét, illetve annak eredményét, mérlegelését kifogásolja.
- [57] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy egy rejtett akarat megléte és értékelése körében nyilvánvalóan figyelembe vehető a jóhiszeműség és tisztesség elve és arra tekintettel értékelhető, ha a szerzői jog jogosultja saját gyakorlatától eltérően, saját döntése alapján nem ragaszkodik az írásbeliséghez.
- [58] 3.4. Ennélfogva az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó kifogásai nem alkotmányossági kérdésekre vonatkoznak, a bíróságok jogértelmezését és jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésekben foglalt döntést magát (annak számára hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3264/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [64]}; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [59] Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy a bírói döntés iránya, illetve a bírósági eljárás felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem általános felülbírálati fórum. Az eljáró bíróságok által – indítványozó álláspontja szerint – elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [60] Következésképpen az indítvány nem vetett fel a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség iránti kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségüként értékelhető kérdést. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [61] 4. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/128/2023.

